

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**
26 червня 2020 року
Вип. 60

Збірник наукових праць

Переяслав – 2020

УДК 001+37(100)
ББК 72.4+74(0)
Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2020. Вип. 60. 271 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Носаченко В.М. – кандидат педагогічних наук

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Юхименко Н.Ф. – кандидат філософських наук, доцент

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей
©Рада молодих учених університету
©Університет Григорія Сковороди
в Переяславі

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НЕСТАНДАРТНИХ УРОКІВ
ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ
ШКІЛЬНОГО КУРСУ «ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР ЗЕМЛІ»**

У статті наголошено на тому, що нестандартні уроки є одним із найбільш ефективних засобів формування міцних знань учнів на уроках географії в 11 класі при вивченні шкільного курсу «Географічний простір Землі»; наведено приклади різних видів нестандартних уроків географії; описано організаційні, дидактичні, психологічні, санітарно-гігієнічні й етичні вимоги до проведення нестандартного уроку географії; визначено переваги та недоліки застосування нестандартних уроків у шкільній практиці навчання географії.

Ключові слова: інноваційні технології навчання, нестандартні уроки географії, шкільний курс «Географічний простір Землі».

The article emphasizes that non-standard lessons are one of the most effective means of forming strong knowledge of students in geography lessons in the 11th grade when studying the school course «Geographical space of the Earth»; examples of different types of non-standard lessons of geography are given; described organizational, didactic, psychological, sanitary and ethical requirements for conducting a non-standard geography lesson; identified the advantages and disadvantages of using non-standard lessons in school practice of teaching geography.

Key words: innovative learning technologies, non-standard geography lessons, school course «Geographical space of the Earth».

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що уроки географії нестандартного виду з'явилися як реакція на нові цілі, зумовлені розвитком особистості учнів. Усвідомлення того, що учень стоїть у центрі навчального процесу та є суб'єктом навчання, спонукало до пошуку нових засобів розвитку його особистості. Нестандартні уроки географії більше подобаються учням, викликаючи у них творчий інтерес. Структура нестандартного уроку відрізняється від структури традиційних видів уроку. При цьому до нестандартного уроку висуваються такі самі вимоги, як і до традиційного.

Мета статті – описати особливості організації та проведення нестандартних уроків як інноваційної технології навчання на уроках географії в 11 класі при викладанні шкільного курсу «Географічний простір Землі».

Результати дослідження. Відповідно до сучасного бачення нестандартного уроку

географії, вимоги до нього поділяються на: організаційні, дидактичні, психологічні, санітарно-гігієнічні й етичні (рис.1).

Аналіз методичної літератури дозволив нам дійти висновку, що до нестандартних уроків географії можна віднести такі види: екскурсія, урок-змагання, урок-знайомство, урок-лекція, урок-конференція, урок конспективної роботи зі створення географічних баз даних, урок-подорож, урок захисту проєкту, урок-диспут, інтегрований урок, сюжетно-рольова гра, ділова гра тощо.

При підготовці нестандартного уроку вчитель, насамперед, має визначити дидактичну мету уроку, а потому обирати його різновид.

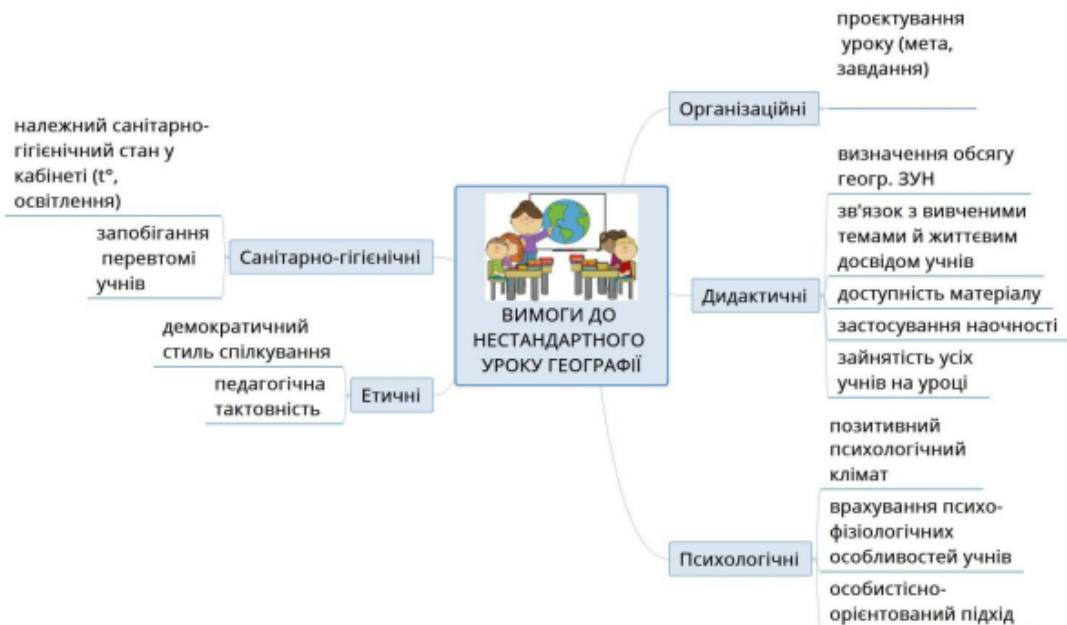

Рис. 1. Вимоги до нестандартного уроку географії (складено авторами)

Ознайомившись зі значною кількістю методичної літератури, присвяченої інноваційним технологіям навчання географії, ми дійшли висновку, що *найефективнішим у курсі «Географічний простір Землі» є проведення уроків за технологією проєктного навчання*. Нестандартні уроки, на яких впроваджується ця технологія, сприяють самостійному здобуттю знань учнями, причому замість дій «за зразком» учні використовують пошукові або дослідницькі дії. Основна увага на таких уроках зосереджена на творчому розвитку особистості.

Термін виконання проєктів у 11 класі – 2-4 тижні. Форми подачі проєкту: усний звіт, побудова графіків, діаграм, таблиць, оформлений звіт, комп'ютерна презентація.

Для виконання проєктів в основному використовується групова форма роботи: учні класу об'єднуються у 2-3 групи. Схема проєктної діяльності виглядає приблизно так: учитель надає консультації усім групам. У кожній групі розподілені обов'язки між її членами. Один із учнів виконує роль координатора роботи, другий працює з друкованою літературою, третій малює графіки, діаграми в Excel, четвертий працює з Інтернет-ресурсами, п'ятий створює мультимедійну презентацію, шостий відповідає за оформлення роботи.

Під час підготовки проєктів учні використовують довідники, іншу географічну літературу, періодичні видання, інтернет. Інтернет є важливим джерелом віртуальної географічної інформації. В електронній мережі міститься велика різноманітність географічних карт та знімків, інтерактивних географічних зображень усіх куточків земної кулі. В інтернеті можна знайти анімаційні фільми про природні зони планети, рослинність та тваринний світ тощо.

При проведенні різних типів нестандартних уроків у курсі «Географічний простір Землі» доцільно використовувати також прийом «Мозковий шторм». Існує чотири варіанти його проведення:

- Класичний. Ідеї надходять у вільному порядку. Кожен виступає без обмежень у частоті та черговості.
- Упорядкований. Встановлюється черговість виступів. У часі необмежений.

- «Міцубісі». Процес висунення ідей розбивається на дві повторні стадії, однакової тривалості. На першому етапі учасники самостійно записують свої ідеї у блокноті, а на другому – оприлюднюють їх. Координатор переносить ідеї на аркуші фліп-чарта.

- Блокнот ідей. Учасники по черзі записують свої ідеї стовпчиком у спільний блокнот [5].

Однією із найбільш ефективних форм, що допомагає учням у пошуку нових знань та орієнтирів для наступного самостійного життя, є урок-дискусія. Учитель обирає тему дискусії відповідно до дидактичних завдань, формулює проблему. Він готує джерела інформації, запитання з теми, інструкції, проєктує хід обговорення. Моделює аргументацію позицій, прогнозує розв'язання проблеми. Він керує дискусією, корегує висновки.

Утім слід зазначити, що застосування уроків нетрадиційного виду у шкільній практиці навчання географії має не лише переваги, але й ряд недоліків, а саме:

- стихійність і безсистемність проведення;
- невизначеність дидактичної мети;
- відсутність конкретизації кінцевого результату навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- переважання репродуктивного методу навчання;
- перевантаженість навчальним матеріалом, переважно фактологічним;
- нерациональний розподіл часу та, як наслідок, його дефіцит.

Такі недоліки зумовлено тим, що при проєктуванні нетрадиційних уроків учителі надто захоплюються реалізацією лише нестандартних атрибутів цих уроків, приділяючи недостатньо уваги послідовному досягненню дидактичної мети й опануванню географічного змісту учнями.

Висновки. Сучасним учителям усіх шкільних предметів (у тому числі й географії) необхідно усвідомити, що вони вже перестали бути носіями готових знань. Заучені нові знання не принесуть користі учням, навіть якщо вони зрозуміють їхній зміст та оцінять значення. Власними знання стануть, якщо будуть отримані під час обговорення різних точок зору з порушеної проблеми; при обмірковуванні й осмисленні різних способів розв'язання проблеми, під час обміну інформацією зі співрозмовником, у колективі тощо. Найефективнішим способом формування таких знань в учнів є нестандартні уроки.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитренко К. А. та ін. Звичайні форми роботи – новий підхід: розвиваємо ключові компетентності: метод. посіб. Х. : ВГ «Основа», 2018. 119 с.
2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: Видавництво А. С. К., 2004. 192 с.
3. Ворожейкіна О. М. 100 цікавих ідей для проведення уроку. Х. : Вид. група «Основа», 2011. 287 с.
4. Андрєєва В. М., Шматько О. Є. Урок географії в сучасних технологіях. Х., 2006. 176 с. (Б-ка журн. «Географія»; Вип. 11(35)).
5. Покась Л., Сінгаєвська В. Креативна технологія навчання формує мислення майбутнього // Географія та основи економіки в школі. 2011. №6. С.2-5.

Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. Переяслав, 2020. Вып. 60. 271 с.

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, правильность фактов и ссылок, достоверность материалов несут авторы публикаций. Перепечатка и воспроизведение опубликованных в сборнике материалов любым способом разрешается только при ссылке на «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации».

Материалы научно-практической интернет-конференции размещены на сайте: <http://confscientific.webnode.com.ua>

Составители: С.Н.Кикоть, И.В.Гайдаенко
Верстка и дизайн: И.В.Гайдаенко

Адрес оргкомитета и редколлегии:
ул. Сухомлинского, 30 (к. 100),
г. Переяслав,
08401, Киевская обл., Украина
тел. +380930569496,
сайт: confscientific.webnode.com.ua